

PREPORUKE za uvođenje građanskopravnog oduzimanja imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću

Jul 2019

Ove preporuke izrađene su uz podršku Evropske unije. Svi iznijeti stavovi ne mogu se smatrati stavovima Evropske unije i isključiva su odgovornost autora.

**Preporuke za uvođenje
građanskopravnog oduzimanja imovinske
koristi stečene kriminalnom djelatnošću**

SADRŽAJ

1. Ključni razlozi za uvođenje	03
2. Međunarodni standardi i inicijative	04
3. Pregled modela građanskopravnog oduzimanja	05
3.1. Model Sjedinjenih Američkih Država	06
3.2. Model Velike Britanije	07
3.3. Italijanski model	08
4. Građanskopravno oduzimanje i ljudska prava	09
IZVORI	10

1. Ključni razlozi za uvođenje

U praksi se dešava da u krivičnim postupcima postoje ubjedljivi dokazi o nezakonitom sticanju imovine, ali takvi dokazi nisu dovoljni da bi se utvrdilo učešće lica u izvršenju krivičnog djela. U nekim slučajevima tužilaštvo ne može da pokrene ili vodi krivični postupak, jer je osumnjičeni pobjegao, ne postoji mogućnost ekstradicije, poziva se na imunitet ili je umro.

U tim situacijama građanskopravno oduzimanje imovine postaje veoma korisno korektivno pravno sredstvo, čija je namjena da se povrati imovina oduzeta protivzakonitim aktivnostima, kao i sredstva upotrebljena da bi se nezakonite aktivnosti lakše izvršile. [1]

Iz Savjeta Evrope ukazuju da se u osnovi građanskopravnog oduzimanja imovine nalaze dva važna političko-pravna razloga:

- Prvi – oni koji vrše protivzakonite aktivnosti ne bi smjeli da imaju manjak koristi od nezakonite aktivnosti; takvim licima ne bi smjelo da bude omogućeno uživanje prava i povlastica koje obično postoje u građanskopravnom imovinskom pravu. U slučajevima prevara i krađa, materijalna korist bi trebalo da bude oduzeta i raspodijeljena oštećenima;
- Drugi – država, kao pitanje kaznene politike, nastoji da suzbije postojanje okolnosti koje vode (daljim) nezakonitim aktivnostima te se imovina koja olakšava vršenje protivzakonitih aktivnosti poput npr. Zarade od trgovine narkoticima ne može ostaviti u rukama pojedinaca koji će je koristiti za dalje kriminalne aktivnosti tj. kao kapital za nove protivzakonite aktivnosti koje nanose novu štetu društvu. [2]

Prednost **in rem** postupaka je da ne zahtijevaju krivičnu osudu pojedinca da bi se oduzela njegova imovina. Umjesto toga, imovini se dodjeljuje „krivica“, a tužiocu jedino moraju da dokažu da je imovina koja je u pitanju bila predmet nezakonite aktivnosti. Dakle, fokus se pomijera sa ljudi koji su odgovorni za kriminal (**in personam**) na imovinu (**in rem**) koja je stečena kriminalom ili je upotrijebljena kako bi se omogućilo bavljenje kriminalom.

“Stručnjaci širom svijeta sve više vjeruju da su **in rem** postupci u mnogim okolnostima najefikasniji način borbe protiv mnogih oblika korupcije, ekonomskog kriminala i drugog prekograničnog organizovanog kriminala”, navodi se u analizi Savjeta Evrope. [3]

Mada je ovaj model prvenstveno bio karakterističan za sisteme koji počivaju na anglosaksonском праву, veoma je bitno istaći da se građanskopravno oduzimanje imovine pokazalo jednako efikasnim i u sistemima kontinentalnog prava, pa sve više pravnih sistema uvodi zakonske propise o građanskopravnom oduzimanju imovine.

2. Međunarodni standardi i inicijative

Konvencija protiv korupcije Ujedinjenih nacija obavezuje svaku državu članicu da razmotri da li bi građanskopravno oduzimanje imovine trebalo da uvede u svoj pravni sistem. [4] Član 54. propisuje da je svaka država ugovornica u cilju pružanja međusobne pravne pomoći u vezi sa imovinom stečenom izvršenjem ili učešćem u izvršenju krivičnog djela predviđenom Konvencijom dužna razmotriti mogućnost preuzimanja mjera koje mogu biti potrebne da se omogući konfiskacija takve imovine bez krivične presude u slučajevima u kojima se počinilac ne može krivično goniti zbog smrti, bjekstva ili odsustva ili u drugim odgovarajućim slučajevima.

Ujedinjene nacije su preko Kancelarije za borbu protiv droga i kriminala izradile i model zakona o građanskom oduzimanju koji, iako je predviđen za države koje koriste običajno pravo, predstavlja koristan osnov koji se može prilagoditi svakoj državi, uključujući i pravne sisteme koji su zasnovani na kontinentalnom pravu. [5]

Takođe, u skladu sa članom 3. Konvencije Saveta Evrope o pranju, traženju, zaplijeni i oduzimanju prihoda stečenih kriminalom i o finansiranju terorizma, svaka država ugovornica treba da usvoji takve zakonodavne i druge mјere koje mogu biti neophodne da joj omoguće da konfiskuje sredstva i prihode ili imovinu čija vrijednost odgovara tim prihodima ili opranoj imovini.

Evropska komisija preporučuje uvođenje novih zakonskih instrumenata za oduzimanje imovine bez prethodne krivične osude, "kada postoji sumnja da imovina predstavlja imovinsku korist stečenu izvršenjem teških krivičnih djela, zbog njene nesrazmjere sa imovinom koju je prijavio njen vlasnik i zbog činjenice da on/a ima stalne kontakte s poznatim kriminalcima. U tom slučaju se može pokrenuti građanskopravni postupak pred sudom, koji može da naloži oduzimanje imovine na osnovu prepostavke, po kriterijumu vjerovatnoće, da imovina može da vodi porijeklo iz imovinske koristi stečene krivičnim djelom. U tim slučajevima je teret dokazivanja prebačen i navodni kriminalac bi trebalo da dokaže zakonito poreklo imovine". [6]

U preporukama Radne grupe za sprječavanje pranja novca (FATF) se navodi da „države treba da razmotre usvajanje mјera koje omogućavaju da se takva imovina ili sredstva korišćena za izvršenje krivičnog djela konfiskuju bez krivične osude (konfiskacija koja nije zasnovana na osudi) ili za koje je potrebno da učinilac dokaže zakonito porijeklo imovine koja je podložna konfiskaciji, u mjeri u kojoj je takav zahtjev u skladu s načelima njihovog, domaćeg prava.“

Važan zagovornik građanskopravnog oduzimanja imovine je Komonvelt, sa svoje 53 države članice (uključujući u Evropi Kipar, Maltu i Veliku Britaniju). Komonvelt je sačinio niz modela zakonskih odredaba o građanskopravnom oduzimanju imovine, koje se mogu prilagoditi kako kontinentalnim, tako i sistemima običajnog prava. [7]

3. Pregled modela građanskopravnog oduzimanja

SAD i Italija su pioniri u oblasti građanskopravnog oduzimanja imovine stečene kriminalom, još od sredine prošlog vijeka. [8] Primjeri **in rem** zakonodavstva danas mogu da se nađu u veoma različitim pravnim sistemima, kao što su Italija, Holandija, SAD, Velika Britanija, Filipini, Australija, Kanada i Kolumbija. [9]

Države koje su prihvatile sistem građanskopravnog oduzimanja imovine stečene kriminalom su na različite načine definisale ove postupke, ali svi oni imaju zajedničke karakteristike:

- standard dokazivanja neophodan za oduzimanje te imovine je znatno niži nego u krivičnim postupcima;
- u tim slučajevima nije neophodno da bude donešena osuđujuća presuda u krivičnom postupku, jer se postupak pokreće i teče protiv stvari (**in rem**), a ne lica. [10]

Dokazni standard se najčešće snižava na nivo „ravnoteže vjerovatnoće“, jer predmet postupka nije kriminalna aktivnost okrivljenog, već porijeklo imovine. [11]

U sistemu građanskopravnog oduzimanja nije potrebno dokazati direktnu vezu između ilegalno stečenih sredstava i konkretnog krivičnog djela, već samo kriminalno porijeklo te imovine i to po standardima koji važe u građanskim postupcima. [12]

Isti standardi važe i za vlasnika imovine koja se oduzima, koji u skladu sa istim pravilima može sudu pružiti relevantne dokaze da je imovinu stekao na zakonit način ili da je preuzeo odgovarajuće mjere kako bi sprječio njeno nezakonito korišćenje. [13]

Takvo postupanje ne bi trebalo da predstavlja problem bilo kom savjesnom sticaocu, odnosno savjesnom korisniku imovine, jer svako ko je stekao legalnim putem bi trebao da bude sposoban da to relativno lako dokaže, posebno zbog toga što se zahtijeva niži standard dokaza. [14]

Takođe, u ovom postupku bi se utvrđivalo postojanje očigledne nesrazmjere između zakonitih prihoda i imovine vlasnika, što znači da se ne oduzima imovina u svim slučajevima kada se ona ne poklapa sa zakonitim prihodima, već samo ako postoji „očigledna nesrazmjera“ između ove dvije vrijednosti. Teret dokazivanja očigledne nesrazmjere između zakonitih prihoda i imovine je na državi, pa se ne može govoriti o potpunom teretu dokazivanja na strani vlasnika ili držaoca imovine.

3.1. Model Sjedinjenih Američkih Država

SAD se smatraju državom koja ima najveće rezultate u oduzimanju imovine stečene kriminalom. [15] Na primjer, samo na saveznom nivou, u 2011. godini je oduzeta imovina u vrijednosti od 2,8 milijardi dolara, a dvije trećine su oduzete kroz postupke građanskopravnog oduzimanja. [16]

Još 1970. godine SAD su usvojile Zakon o reketiranju i korumpiranim organizacijama (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act tzv. „RICO“), koji je sadržao ovlašćenja za građanskopravno oduzimanje imovine.

To pitanje je sada regulisano brojnim zakonima na federalnom i državnom nivou, a 2000. godine je reformisan Zakon o građanskom oduzimanju imovine. [17] Najširu primjenu imaju uglavnom odredbe koje se odnose na trgovinu narkoticima, pranje novca i organizovani kriminal. [18]

Nezavisno od krivičnog postupka, tužba za oduzimanje imovine može biti podnijeta prije ili nakon podizanja optužnice, ali i u slučajevima kada nema optužnice. [19]

Teret dokazivanja veze između imovine i krivičnog djela je na državi, ali je standard dokazivanja niži nego u krivičnim predmetima.

Konfiskacija je dozvoljena u slučajevima kada je imovina proistekla iz krivičnog djela ili je korišćena za njegovo izvršenje, a kada se u postupku ta veza dokaže na osnovu dokaznog standarda „nadmoći/pretežnosti dokaza/najveće moguće vjerovatnoće“. [20]

Lice od koga se oduzima imovina, na istom nivou dokaznog standarda, treba da dokaže:

- zakonito porijeklo imovine, odnosno da spori dokaze države da je imovina stečena krivičnim djelima; ili
- da je bio “savjesni vlasnik” imovine, odnosno “da nije znao da je imovina korišćena u izvršenju krivičnog djela, ili da je u pitanju imovina stečena izvršenjem krivičnog djela; da je imovinu pribavio u dobroj mjeri po tržišnoj vrijednosti, i da pri tome nije bio obaviješten o njenom porijeklu”. [21]

Američki zakon precizno definiše šta se smatra imovinom stečenom krivičnim djelima, a ona uključuje i:

- bilo kakvo povećanje vrijednosti te imovine (npr. uvećanje vrijednosti nekretnina kupljenih od novca stečenog švercom narkotika),
- procijenjenu vrijednost servisa i koristi od krivičnih djela, čak i kada nisu izvršena konkretna plaćanja (npr. u slučaju trafikinga ljudi ili prisilnog rada). [22]

3.2. Model Velike Britanije

Zakonom o imovini proistekloj iz krivičnih djela iz 2002. godine [23] u Velikoj Britaniji uvedeno je građanskopravno oduzimanje imovine. Taj zakon omogućava da odgovarajući organi podnose građanskopravne tužbe za zamrzavanje i oduzimanje imovine i sredstava izvršenja koji predstavljaju imovinu stečenu kriminalom. [24]

Građansko oduzimanje imovine se primjenjuje u slučajevima:

- kada uopšte nije moguće provesti krivični postupak, jer je osumnjičeni, odnosno optuženi, umro ili je u bjekstvu,
- kada u krivičnom postupku nije moguće oduzeti imovinsku korist jer taj postupak nije pokrenut zbog nedostatka dokaza, ili je optužba odbijena ili je optuženi oslobođen krivice. [25]

Prvi kriterijim za pokretanje postupka građanskog oduzimanja je da krivični progon nije pokrenut odnosno nije završen presudom. Pored toga, za građansko oduzimanje mora postojati dokaz o krivičnom djelu koje je dovelo do nastanka sporne imovine, pri čemu je dovoljan građanski standard dokazivanja, odnosno "balans mogućnosti" ili "ravnoteža vjerovatnoće" (**balance of probabilities**). [26] Pri tome, mogu se upotrebljavati dokazi koji u krivičnom postupku ne bi bili dovoljni. Na kraju, sporna imovina mora biti vrijedna najmanje 10.000 funti i stečena u proteklih 12 godina. [27]

Dovoljno je dokazati da imovina potiče od bilo kojih nezakonitih ponašanja lica kome se oduzima, nije potrebno da potiče od konkretnog krivičnog djela. Na tuženom je da dokaže zakoniti izvor imovine koja se oduzima i na njemu je obaveza da obori navode tužioca da imovina ima nezakonito porijeklo. [28] Prije izdavanja naloga za građansko oduzimanje imovine može se pokrenuti i nalog za njeno zamrzavanje.

Pored toga, u britansko zakonodavstvo od nedavno je uveden Nalog za neobjašnjeno bogaćenje (**unexplained wealth order**), kojim je predviđena obaveza individua da dostave detaljne informacije o načinu na koji su stekli imovinu, kako nekretnine, tako i pokretna dobra.

Korišćenje ovog mehanizma ne zahtijeva da prethodno bude pokrenut krivični postupak, a primjenjuje se na imovinu vrijednosti veće od 50.000 funti. Nalog za neobjašnjeno bogaćenje se može koristiti samo protiv vlasnika imovine koji su:

- "politički eksponirane osobe" [29] iz zemlje van Evropske ekonomske zajednice, za koje nije neophodno dokazati da su počinili bilo koje krivično djelo; ili
- umiješani u "ozbiljni kriminal" [30], uključujući i državljane Britanije i EU.

U ovim slučajevima neophodno je dokazati "osnovanu sumnju" (**reasonable grounds for suspecting**) da poznati, zakoniti izvori imovine te osobe nisu dovoljni da omoguće sticanje imovine na koji se odnosi nalog.

3.3. Italijanski model

Italijanski pravni sistem, između ostalog predviđa takozvanu „preventivnu konfiskaciju“, koja predstavlja svojevrstan hibrid između krivičnog i građanskog sistema oduzimanja imovine stečene kriminalom. [31]

Italija je još 1982. godine usvojila "Rognoni-La Torre Act" kao odgovor na sve veću ekonomsku moć organizovanog kriminala [32], a 2011. godine je uvela i dodatne mehanizme kroz takozvani Anti-mafijaški Kodeks. [33]

Preventivna konfiskacija omogućava oduzimanje imovine nekim kategorijama lica, bez obzira na to da li se protiv njih vodi krivični postupak i bez sudske presude kojom se utvrđuje da je izvršeno neko krivično djelo.

Cilj tih mjera nije da kazni lice, već da država preuzme nelegalno stečenu imovinu od osoba koje predstavljaju opasnost za društvo, kako bi se preveniralo izvršenje krivičnih djela. Riječ je o mjerama koje su po svojoj prirodi administrativne, a iako se ti postupci ne vode u krivičnim sudovima, za njih važe različita pravila od krivičnih postupaka, uz primjenu nižih dokaznih standarda. [34] U ovim postupcima, teret dokazivanja se prebacuje na osumnjičenog.

Pošto se radi o proceduri koja je nezavisna od krivične, ona je bazirana na dvije ključne okolnosti: da postoji pretpostavka o opasnosti tog lica za društvo, koja ne mora ključno biti povezana sa ranijim optužbama i počinjenim zločinima tog lica, i da postoji disproportcija u imovini lica kome se mjera izriče. [35]

Ta vrsta mjera se može primijeniti protiv osoba za koje se sumnja da pripadaju mafijaškim organizacijama, kao i protiv lica koja se sumnjiče za krivična djela ropstvo, dječja pornografija i prostitucija, trgovina ljudima, šverc narkotika, cigareta i slično, kao i korupciju i druga krivična djela protiv službene dužnosti. Mjere se mogu primijeniti i protiv organizatora i finansijera tih kriminalnih poslova. [36]

Nelegalni prihodi osumnjičenih za pripadnost mafijaškim organizacijama utvrđuju se prema životnom stilu koji vode, njihovim finansijskim sredstvima, imovini i ekonomskim aktivnostima. [37] Istraga je proširena na članove porodice, uključujući supružnike, djecu ako su živjela sa osumnjičenim preko pet godina i svako drugo pravno lice, kompaniju, sindikat, asocijaciju ili organizaciju u kojoj bi mogao odlagati dio ili cjelokupnu svoju imovinu. [38]

Sud može naložiti preventivnu konfiskaciju kada imovinom direktno ili indirektno raspolaže osumnjičeno lice, njena vrijednost je neproporcionalna prijavljenim prihodima ili ekonomskim aktivnostima, ili postoji dovoljno posrednih dokaza i razloga da se vjeruje da je stečena krivičnim djelom ili je rezultat njegovog izvršenja, a vlasnik te imovine ne može da dokaže njen legalno porijeklo. [39]

4. Građanskopravno oduzimanje i ljudska prava

Činjenica je da se primjenom građanskopravnog oduzimanja imovine mogu ograničiti neka osnovna ljudska prava. U tom smislu, najvažniji prigovori mogu se odnositi na poštovanje pretpostavke nevinosti, retroaktivnu primjenu zakona i poštovanje prava na mirno uživanje imovine.

Međutim, treba naglasiti da se ovaj postupak vodi protiv imovine (**in rem**), a ne protiv pojedinca (**in personam**). Dakle, pretpostavka nevinosti u tim slučajevima nije relevantna jer se postupak ne bavi utvrđivanjem krivice ili nevinosti pojedinca, već stvari.

Ističemo da su ove primjedbe već razmatrali apelacioni i ustavni sudovi [40] država koje dozvoljavaju građanskopravno oduzimanje imovine, kao i Evropski sud za ljudska prava. [41]

Takođe, bitno je istaći da se zakon može primijeniti na imovinu koja je nezakonito stečena prije stupanja na snagu zakona i da je isključen i prigovor retroaktivne primjene zakona. Dakle, u postupku se ne odlučuje o krivičnoj optužbi, pa je isti izvan djelokruga primjene člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Stoga, prigovor retroaktivne primjene i član 7. Konvencije nije primjenljiv upravo zato jer se postupak ne tiče odlučivanja o krivičnoj optužbi. [42]

Pravo na neometano uživanje imovine propisano članom 1 Protokola 1. uz Konvenciju nije apsolutno pravo i ono podliježe propisanim ograničenjima. Ovo pravo nije povrijeđeno u slučajevima kada je miješanje u ovo pravo propisano zakonom (princip zakonitosti), kada teži legitimnom cilju (princip neophodnosti) i kada je srazmjerno (princip srazmjernosti). [43]

Država ima pravo da usvoji one „zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima“. [44] Oduzimanje imovine za koju nije ustanovljeno da je stečena zakonitim putem, kojim se pokušava spriječiti nezakonito ili korišćenje na način opasan po društvo je zakonito i u javnom interesu. [45]

I Vrhovni sud SAD je stao na stanovište da ovaj vid oduzimanja imovine ne predstavlja povredu takozvane “klauzule dvostrukog optuženja”, odnosno da građanskopravno oduzimanje ne predstavlja kaznu. [46]

IZVORI

- [1] Savjet Evrope: Građanskopravno oduzimanje, pojašnjenje i studija o uticaju, 2013, <https://rm.coe.int/impact-study-on-civil-forfeiture-srb/1680782954>
- [2] Ibid. str 4
- [3] Ibid. str 3
- [4] Ibid.
- [5] UNODC: Model Provisions on Money Laundering, Terrorist Financing, Preventive Measures and Proceeds of Crime, april 2009, http://www.imolin.org/pdf/imolin/Model_Provisions_Final.pdf
- [6] Stav 3.3.1. 20.11.2008, COM(2008) str. 766 „Imovinska korist od organizovanog kriminala, Obezbediti da se „kriminal ne isplati“ vidi <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0766:FIN:EN:PDF>
- [7] Model zakonskih odredaba o građanskopravnom oduzimanju imovine stečene krivičnim delom, uključujući imovinu terorista (Commonwealth model legislative provisions on the civil recovery of criminal assets including terrorist property at http://secretariat.thecommonwealth.org/shared_asp_files/uploadedfiles/21B7788D-F604-4FB6-85A1-AB8370566AFC_COMMONWEALTHMODELLEGISLATIVEPROVISIONSONTHECIVILREC.pdf)
- [8] SAD su 1970. godine usvojile Zakon o reketiranju i korumpiranim organizacijama (Racketeer Influenced and Corrupt Organizations Act tzv. „RICO“), koji je sadržao ovlašćenja za građanskopravno oduzimanje imovine. U Italiji su još 1956. godine Žakonom br. 1423/56 uvedena ovlašćenja da se imovina lica povezanih s mafijom oduzima bez osude.
- [9] Savjet Evrope: Građanskopravno oduzimanje, pojašnjenje i studija o uticaju, 2013, str 3, <https://rm.coe.int/impact-study-on-civil-forfeiture-srb/1680782954>
- [10] B. Vettori, Tough on Criminal Wealth - Exploring the Practice of Proceeds from Crime Confiscation in the EU, 2006, Dordrecht: Springer, p. 9
- [11] J. L. Worall, Asset Forfeiture. U.S. Department of Justice, Office of Community Oriented Policing Services, 2008, p. 3.
- [12] A. Kennedy, Designing a civil forfeiture system: an issues list for policymakers and legislators. Journal of Financial Crime 13(2), 2006, p 135
- [13] A. Smellie, Prosecutorial challenges in freezing and forfeiting proceeds of transnational crime and the use of international asset sharing to promote international cooperation. Journal of Money Laundering Control, 8(2), 2004, p. 12
- [14] Ibid.
- [15] Council of Europe, Reversal of the burden of proof in confiscation of the proceeds of crime: A Council of Europe Best practise Survey (prepared by Michael Levi), No 2, 2000., page 27.
- [16] Savjet Evrope: Građanskopravno oduzimanje, pojašnjenje i studija o uticaju, 2013, <https://rm.coe.int/impact-study-on-civil-forfeiture-srb/1680782954>
- [17] Civil Asset Forfeiture Reform Act
- [18] A. Freiberg, Confiscating the profits. Reform, 73, 1998, p. 68.
- [19] Cassella, D. S., „Overview of asset forfeiture law in the United States, South African Journal of Criminal Justice, 17, 2004., page 357.
- [20] Savjet Evrope: Građanskopravno oduzimanje, pojašnjenje i studija o uticaju, 2013, <https://rm.coe.int/impact-study-on-civil-forfeiture-srb/1680782954>
- [21] Ibid. Str 62 i 63
- [22] Forfeiture Laws and Procedures in the United States of America, JB Weld, Senior Trial Attorney, International Unit, Asset Forfeiture and Money Laundering Section, Criminal Division, U.S. Department of Justice, Mart 2011,
- [23] Proceeds of Crime Act – POCA
- [24] Savjet Evrope: Građanskopravno oduzimanje, pojašnjenje i studija o uticaju, 2013, str. 66, <https://rm.coe.int/impact-study-on-civil-forfeiture-srb/1680782954>
- [25] Kennedy, A., „Civil recovery proceedings under the Proceeds of crime Act 2002: The expirience so far“, Journal of Money Laundering Control, 2006., Vol. 9., Issue 3, page 245.

- [26] Hamilton Booz Allen, Comparative Evaluation of Unexplained wealth Orders, US Department of Justice, 2012., page 43
- [27] Vettori, B, Tough on criminal Wealth, Exploring the practise of proceeds from crime Confiscation in the EU, Springer, 2006., page 106
- [28] J. Gluščević, Doktorska disertacija Oduzimanje imovine stečene krivičnim delom, 2015
- [29] Definicija politički eksponiranih osoba je široka i uključuje bilo koji individuu "kojoj su povjerene značajne javne funkcije od strane međunarodne organizacije ili države", člana porodice, bliskog saradnika ili osobu koja je "na drugi način povezana".
- [30] U skladu sa zakonom koji propisuje šta je „ozbiljni kriminal, Serious Crime Act 2017
- [31] Vettori, B., Tough on Criminal Wealth, Exploring the practise of proceeds from crime confiscation in the EU“, Springer, 2006., page 9
- [32] D. Cardamone, Criminal Prevention in Italy, From the “Pica Act” to the “Anti-Mafia Code”, Prezentacija na Evropskom sudu za ljudska prava, 25 april 2016.
- [33] Broj 159 od 6 septembra 2011. ili Codice Unico Antimafia
- [34] Hamilton Booz A., Comparative Evaluation of Unexplained wealth Orders, US Department of Justice, 2012. str. 51.
- [35] Ibid.
- [36] Transparency International Italia, Illicit Assets Recovery In Italy Enhancing Integrity And Effectiveness Of Illegal Asset Confiscation, December 2013
- [37] Hamilton Booz, A., Comparative Evaluation of Unexplained wealth Orders, US Department of Justice, 2012., str. 51.
- [38] Ibid.
- [39] Članovi 20 I 24 Anti-mafijaškog kodeksa, Transparency International Italia, Illicit Assets Recovery In Italy Enhancing Integrity And Effectiveness Of Illegal Asset Confiscation, December 2013
- [40] U predmetu SAD protiv Urserija (1996) 135 L Ed 2D549, U Republići Irskoj: Giligan protiv Ureda za krivičnu imovinu [2001.] IESC 82
- [41] Vidi, na primer, Engel protiv Holandije (br. 1) (1976.) 1 EHRR 647
- [42] Volš protiv Velike Britanije, predstavka br.43384/05, Izvor: <https://rm.coe.int/impact-study-on-civil-forfeiture-srb/1680782954>
- [43] Savjet Evrope: Građanskopravno oduzimanje, pojašnjenje i studija o uticaju, 2013, str. 4, <https://rm.coe.int/impact-study-on-civil-forfeiture-srb/1680782954>
- [44] Presuda AGOSI protiv Ujedinjenog Kraljevstva od 24. oktobra 1986. godine, stav 51 i presuda Handyside v. protiv Ujedinjenog Kraljevstva od 7. decembra 1976. godine, stavovi 62 – 63
- [45] Presuda u predmetu Raimondo protiv Italije od 22. februara 1994. godine, stav 30 i odluka Komisije u predmetu M. protiv Italije , str. 100
- [46] J. L. Worall, The Civil Asset Forfeiture Reform Act of 2000 – A sheep in wolf's clothing? Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, 27 (2), 2004, p. 226.

www.mans.co.me/pravosudje/

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora
www.mans.co.me

Jul 2019. godine